

Bài 15

NƯỚC ÂU LẠC (tiếp theo) *(1 tiết)*

Mục 4 – Thành Cổ Loa và lực lượng quốc phòng

GV giảng theo SGK và nêu lên quyết tâm mới của An Dương Vương. Giải thích sơ qua về tên gọi Cổ Loa. GV cho HS quan sát sơ đồ thành Cổ Loa và mô tả.

GV có thể sơ kết hoặc giảng theo sự hiểu biết của mình. GV kết hợp với nội dung SGK và sơ đồ khu thành để đặt các câu hỏi nhỏ về nơi ở, chỗ đóng quân, cách bảo vệ cơ quan đầu não của nhà nước, đường vào ra v.v... ; sau đó, GV nhấn mạnh cách bố trí của thành nói lên sự tài giỏi của người thời đó.

GV hướng dẫn HS trả lời câu hỏi trong SGK, chú ý đến sự to lớn, đồ sộ của thành Cổ Loa ở vào thời điểm cách đây hơn 2000 năm, khi trình độ kĩ thuật chung còn rất thấp kém.

GV giảng thêm về ý nghĩa "quân thành" của Cổ Loa (theo SGK).

Cuối cùng, GV chốt lại :

- Thành Cổ Loa hiện vẫn còn dấu tích (theo ca dao).
- Thể hiện trình độ phát triển của nước Âu Lạc, thêm một biểu tượng của nền văn minh Việt cổ rất đáng tự hào.

Mục 5 – Nhà nước Âu Lạc sụp đổ trong hoàn cảnh nào ?

GV giảng theo SGK về sự thành lập nhà Triệu của Triệu Đà và nhấn mạnh, mặc dầu đặt tên nước là Nam Việt, Triệu Đà vẫn mang nặng tư tưởng bành trướng và quyết tâm xâm lược Âu Lạc. Vào khoảng năm 181-180 TCN, Triệu Đà đem quân đánh xuống Âu Lạc. Cuộc kháng chiến của nhân dân Âu Lạc bùng nổ. Quân Triệu bị quân dân Âu Lạc đánh bại. GV nêu câu hỏi : "Vì sao ?" để HS trả lời.

GV sơ kết và nhấn mạnh : Triệu Đà không chịu từ bỏ âm mưu xâm lược Âu Lạc.

GV đặt câu hỏi về truyện *Mị Châu – Trọng Thủy* theo SGK và giải thích cho HS hiểu câu chuyện này chỉ là một cách đơn giản hoá sự thực về âm mưu cướp Âu Lạc của Triệu Đà, đó là :

- Không đánh được thì dùng mưu kế.
- Tìm hiểu sức mạnh của Âu Lạc.
- Chia rẽ nội bộ của nhà nước An Dương Vương, sau đó đem quân sang đánh.

Qua truyện *Mị Châu – Trọng Thủy*, GV hỏi HS về bằng chứng của các ý trên và Triệu Đà có đạt được ý muốn của mình không ?

GV đặt câu hỏi trong SGK và hướng dẫn HS trả lời (do chủ quan, quá tự tin vào lực lượng của mình nên An Dương Vương đã mắc mưu kẻ thù, nội bộ không còn thống nhất để cùng nhau chống giặc). Cuối cùng, GV nhấn mạnh : đó là bài học lớn về chống ngoại xâm của lịch sử dân tộc.

b) Sơ kết bài học

- Với cuộc kháng chiến anh dũng, lâu dài, người Việt Nam đã đánh bại quân xâm lược Tần, tạo điều kiện cho sự hình thành của nước Âu Lạc. Đất nước tiến thêm một bước với thành Cổ Loa đồ sộ.

Do chủ quan, An Dương Vương đã mắc mưu địch nên để "cơ đồ đắm biển sâu", đất nước rơi vào thời kì đen tối kéo dài hơn 1000 năm.

c) Gợi ý về câu hỏi kiểm tra

- Về cuộc kháng chiến chống xâm lược Tần, nguyên nhân thắng lợi.
- Thời Âu Lạc có gì khác với thời Văn Lang ?
- Mô tả thành Cổ Loa.
- Nguyên nhân thất bại của An Dương Vương.

IV – Tài liệu tham khảo

Về việc đắp thành Cổ Loa :

Thành này cứ đắp xong lại sụt, vua lấy làm lo, mới lập đàn khấn trời đất và thần núi sông rồi cho khởi công đắp lại... Sáng hôm sau, vua ra cửa thành thấy có con Rùa vàng bơi trên sông từ phía đông đến, xung là giang sứ, nói được tiếng người, bàn được việc tương lai. Vua mừng lắm hỏi về nguyên do

thành sụp, được Rùa vàng bày kế, nhờ đó đắp thành không quá nửa tháng thì xong. Rùa vàng từ biệt ra về. Vua cảm tạ và hỏi : "Nếu có giặc ngoài đến thì lấy gì mà chống giữ ?". Rùa vàng bèn trút chiếc móng, trao cho vua và nói : "Nhà nước yên hay nguy, do tự số trời, nhưng người cũng nên phòng bị, nếu có giặc đến thì dùng cái móng thiêng này làm lẫy nỏ, nhằm vào giặc mà bắn tên thì không lo gì nữa". Vua sai bày tôi là Cao Lỗ (hay Cao Thông) làm nỏ, lấy móng rùa làm lẫy, đặt tên là "Linh quang kim trảo thần nỏ" (Theo *Đại Việt sử kí toàn thư*).

Theo truyền thuyết dân gian, Cao Lỗ là người giỏi võ, giỏi vật nên nhân dân còn gọi ông là Đô Lỗ (đô : *đô vật*). Nhờ có công giúp vua nên được phong làm Trấn tướng "công thần khai quốc", tước Hầu. An Dương Vương đã giao cho ông chiếc móng rùa để làm nỏ. Sau bao đêm ngày suy nghĩ, ông đã sáng chế được nỏ thần, bắn một lần hàng chục mũi tên (theo truyền thuyết, nỏ thần bắn một lần hàng ngàn mũi tên).

Sau này, ông đã cùng Nội Hầu khuyên An Dương Vương không nên gả con gái cho Trọng Thủy, nhưng vua không theo. Ông đã bỏ về quê và hi sinh trong cuộc chiến đấu chống quân Triệu Đà.

Theo kết quả khai quật khảo cổ học, vùng Cổ Loa trước khi xây thành, đã có xóm làng từ lâu đời và phát triển liên tục từ thời đại đồng thau đến sơ kì thời đại sắt. Cư dân sống bằng nghề làm ruộng, đánh cá và săn bắn.